

วิทยาศาสตร์

ไก่สายพันธุ์เขาสองหางขาวสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

รองศาสตราจารย์ ดร. ดาวัดย์ คุ้มภู
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในตำราสมุดข่อยโบราณระบุไว้ว่า ไก่ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงนำไปติดกับไก่เหลืองดอกหมากหางดำของมังสามเกลียดหรือมังกะขอยชวามหาอุปราช หลานหลวงพระเจ้าบุเรงนองในพม่า เมื่อครั้งที่พระองค์ต้องไปประทับอยู่พม่าด้วยเหตุเพราะทรงขึ้นอาสาไปเป็นตัวประกันนั้น เป็นไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาว ที่มีถิ่นกำเนิดจากตำบลบ้านกร่าง (ชื่อเดิมบ้านหัวเท) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นเมืองพระราชบิดาของพระองค์ ผลการดีไก่ครั้งนั้นปรากฏว่าไก่พระมหาอุปราชคอหักคินพรวดพรวดพ่ายแพ้แก่ไก่เหลืองหางขาวของสมเด็จพระนเรศวร ทำให้พระมหาอุปราชทรงอับอาย กล่าวกันว่า “ไก่เขลยตัวนี้เก่งจริงหนอ” สมเด็จพระนเรศวรได้กล่าวได้ไปทันทีว่า “ไก่เขลยตัวนี้อะว่าแต่จะตีกันอย่างไรก็หาในวังเหมือนวันนี้เลยตีพันเอาเมืองกันยังได้” ต่างองค์ต่างไม่พอพระทัยในคำคร่ำ จากพระคำรัสในวันนั้น (พ.ศ. 2121) ทำให้พระมหาอุปราชตระหนักได้ว่าสมเด็จพระนเรศวรทรงเป็นอันตรายต่อประเทศพม่าแน่ถ้าปล่อยไว้ จึงทรงคิดหาทางกำจัดตลอด และเมื่อความทราบถึงสมเด็จพระนเรศวร พระองค์จึงทรงประกาศอิสรภาพและกอบกู้เอกราชจากพม่า จะเห็นได้ว่าไก่เหลืองหางขาวหรือที่ชาวบ้านหัวเทในอดีตเรียกว่าไก่เจ้าเลียง มีส่วนช่วยกอบกู้บ้านเมือง ปัจจุบันยังมีภาพเขียนเก่าแก่แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อยู่ที่วิหารวัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (รูปที่ 1) ด้วยเหตุนี้พวกเรชาวพิษณุโลกจึงมีความภูมิใจในสมบัติอันล้ำค่าของประวัติศาสตร์ชาติไทย และมีความภูมิใจที่ได้เรียกไก่สายพันธุ์นี้ว่า ไก่เหลืองหางขาว สมเด็จพระนเรศวรมหาราช หรือ ไก่ชนพระนเรศวร (Naresuan fightingcock) เมื่อกล่าวถึงไก่สกุลสูง และเป็นที่ยอมรับของผู้คนในวงการไก่ว่าเป็นยอดไก่ชนต้องนึกถึงไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาว สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยไก่สายพันธุ์นี้เป็นไก่ที่มีอุดมทัศน์ที่ทั้งงดงามมีรูปร่างสูงระหงคอยาว กิริยาท่าทางสง่างามปราดเปรียว ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด ทั้งการยืน เดิน วิ่งหรือกระพือปีก ตลอดจนการขัน จะมีท่าทางระมัดระวังตัวตลอดเวลาแล้วคือเวลาขึ้น ขึ้นเต็มเท้า ข้องเท้าตรง ปีกยก ปลายหางจรดพื้น เวลาเดินย่างเท้าชันและก้านิ้วทั้งหมด เวลาเหยียบเท้าจะแบนนิ้วทั้งหมด การวิ่ง วิ่งด้วยปลายนิ้ว เป็นไก่ที่ชอบกระพือปีกตลอดเวลา และตีปีกแรง ขันเสียงดังกังวานกระซกกระชันทำให้เป็นที่เกรงกลัวต่อคู่ต่อสู้ เป็นไก่ชั้นเชิงแปดกระบวนท่า คือ ชี กอด หับ มัด สาด เท้าบ้า หน้าคอ และมัลลอรวมทั้งการมีกระบวนเชิงหลอกล่อให้คู่ต่อสู้หลงทางแล้วเข้าทำ ไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาวมีอยู่ทั้งหมด 6 สายพันธุ์ แต่นับเป็นไก่เหลืองหางขาวของสมเด็จพระนเรศวรมีเพียง 3 เฉดสี คือ

วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รูปที่ 1 ภาพเขียนฝาผนังที่วัดสุวรรณดาราราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นภาพสมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้ภาพบรรยายไว้ว่า "พระนเรศวรฯ เมื่ออยู่ทรงสวตีสวรรค์กับมิ่งสามเกลียด มิ่งสามเกลียดตรัสว่าไท้เกลียดเก้ง พระนเรศวรฯตรัสตอบว่าไท้เกลียดตัวนี้จะพินเฝ้าเมืองกัน ต่างองค์ต่าง ไม่พอใจในคำตรัส (พ.ศ. 2121 พระชนมายุ 23 ปี) "ซึ่งจากภาพไท้ที่เห็นน่าจะเป็น ไต้เกลียดพม่าขาว เนื่องจาก ตามเกลียด ปากขาวเกลียดและแข้งขาวเกลียด

- (1) สีเหลืองแก่ (สีทองคำ) เรียกเหลืองใหญ่พระเจ้า 5 พระองค์ เป็นพญาไก่สุดยอดของไก่ทั้งปวง
- (2) สีเหลืองอ่อน (สีทองทา) เรียกเหลืองรวกพระเจ้า 5 พระองค์ (3) สีเหลืองอ่อน (สีทองเปลว) เรียกเหลืองดอกโสนพระเจ้า 5 พระองค์ ที่เหลืออีก 3 สายพันธุ์เข้าใจว่าเป็นไก่เหลืองหางขาวที่กลายพันธุ์มาจากไก่เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประกอบด้วย (4) สายพันธุ์เหลืองเลา เหมือนไก่เหลืองหางขาวพระเจ้า 5 พระองค์ ต่างกันตรงสร้อยคอหลังและขนปีก (5) ไก่เหลืองทับทิมสีเหลืองแก่ไม่มีจุดพระเจ้า 5 พระองค์ แต่มีจุดขาวอมเหลืองอยู่ที่สร้อยคอและสร้อยปีกของไก่เป็นสีลายคล้ายสีทับทิมและ
- (6) ไก่เหลืองธรรมดา ไม่มีจุดพระเจ้า 5 พระองค์

สำหรับลักษณะที่ปรากฏ (Phenotype) ที่นับเป็นลักษณะเด่นของไก่เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชนั้นนอกจากเป็นไก่ที่มีรูปร่างงดงามแล้ว ยังเป็นไก่มงคล ตามตำราโบราณเรียก ไก่พระเจ้า 5 พระองค์ มงคล 9 ประการ (รูปที่ 2) มีคุณสมบัติพิเศษไปจากไก่เหลืองหางขาวอื่นๆ ลักษณะดังกล่าวประกอบด้วย

- (1) มีหย่อมกระประแบ่ง ขาวแซมดำ 5 หย่อม ที่หัว 1 หย่อม หัวปีก 2 หย่อม ขี้อา 2 หย่อม รวมเป็น 5 หย่อม ซึ่งตำราโบราณถือว่าเป็นหย่อมเทพรักษา จึงเรียกว่า พระเจ้า 5 พระองค์
- (2) มีมงคล 9 ประการ เป็นไก่ที่มีทวารทั้ง 9 ขาวปลอด คือ มีปาก 1 จมูก 2 ตา 2 หู 2 ก้น 1 เพศ 1 รวมเป็น 9 เป็นสุดยอดของไก่มีมหาอุด และมงคล 9 ประการ
- (3) สีขนพื้นตัวดำสนิท ส่วนสีขนส่วนที่เรียกว่าสร้อย ทั้งสร้อยคอกำ สร้อยปีก และ สร้อยระยะขามีสีเหลืองสดใส
- (4) หางจะคดเป็นฟ่อนขาว หางพัดจะมีจุดขาวทุกเส้น หางกะลวยคู่กลางจะขาวปลอด หางรับอื่นๆ สีขาวปลายดำ
- (5) หน้าแหลมเกลี้ยงเกลา และกลมกลึง แบบหน้านกยูง
- (6) หงอนมีสีแดงสดใส หงอนเล็ก หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง ท้ายหงอนปิดกอดรัดกระหม่อม

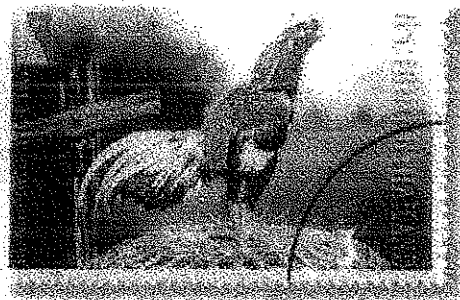

ราชภัฏ

วิทยาลัยราชภัฏบร

(ก)

(ข)

รูปที่ 2 (ก) ภาพไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวรมหาราชซึ่งกำเนิดอยู่จังหวัดพิษณุโลก
(ข) แสดงแม่ไก่เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

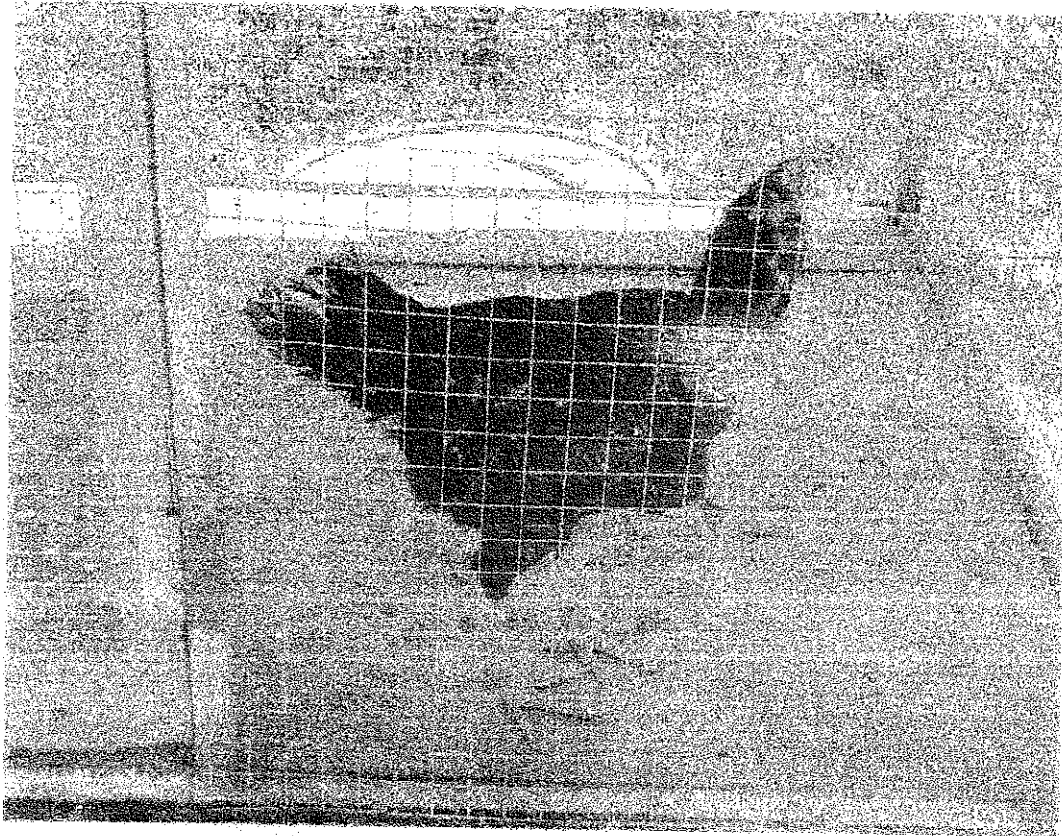
สำหรับคุณสมบัติของไก่ตัวเมียสายพันธุ์เหลืองหางขาวนั้นถ้าลักษณะสีต้นโดยรวมแล้วจะคล้ายกับไก่ตัวเมียพันธุ์อื่น ๆ เช่น สายพันธุ์ประดู่หางดำ ดอกหมากหางขาว กาดำหางดำ เขียวหางดำ เล่าหางขาว และโนรีหางขาว กล่าวคือมีขนพื้นสีดำเหมือนกันทุกสายพันธุ์ แต่ไก่ตัวเมียสายพันธุ์เหลืองหางขาวมีลักษณะเด่นที่พิเศษประจำพันธุ์นี้ (รูปที่ 3) คือ มีจุดหย่อมขาวแซมดำ 5 หย่อม คือ ที่หัว 1 หัวปีก 2 ข้อมา 2 เหมือนตัวผู้ มีปาก แข็งป้อมเคียว เล็บ เก็ดัด เป็นสีขาวอมเหลืองแกมสีงาช้างตลอด ปากมีร่องน้ำ 2 ร่อง ปลายปากงอจุ่มเล็กน้อย ตาสีเหลืองอ่อน มีประกายแจ่มใส ปีกในสีดำ ปีกบนนอกแซมขาวเหมือนตัวผู้

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาชาวพิษณุโลกได้มีการเลี้ยงไก่เหลืองหางขาวของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกันมากขึ้นด้วยเหตุผลต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นการทำฟาร์มเพื่อเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นที่ต้องการของตลาด และราคาสูงมาก แต่เนื่องด้วยผู้เลี้ยงขาดความรู้ เรื่องการผสมพันธุ์ ให้ลักษณะที่ดีคงอยู่ หรือบางครั้งปล่อยให้มีการผสมข้ามสายพันธุ์ ทำให้ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้า 5 พระองค์ม่งกล 9 ประการเกือบสูญพันธุ์ ด้วยเหตุดังกล่าวชาวพิษณุโลกบางส่วนที่มีความห่วงใยในสมบัติอันล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ชาติไทย จึงได้จัดตั้งชมรมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองขึ้น เพื่อดึงสายพันธุ์กลับมา ผู้เขียนพร้อมด้วยคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่มีต่อชาวพิษณุโลก และประชากรภาคเหนือตอนล่าง จึงได้ทำการรวบรวมสายพันธุ์ไก่เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวร โดยคัดเลือกเฉพาะไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาวที่อุดมทัศนียตามตำราโบราณและมาตรฐานของปศุสัตว์กำหนดและนำไปตรวจหาความหลากหลายทางพันธุกรรมระดับ DNA (DNA polymorphism) โดยใช้เทคนิค Random amplified polymorphic DNA (RAPD) สำหรับจัดทำเป็นฐานข้อมูลและสร้างระบบเพื่อใช้ในการจำแนก และตรวจสอบไก่สายพันธุ์เหลืองหางขาวสมเด็จพระนเรศวร ผู้เขียนและคณะผู้ร่วมวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยที่ทำอยู่ขณะนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงสายพันธุ์ไก่เหลืองหางขาว 5 พระองค์ม่งกล 9 ประการ ให้คงอยู่คู่เมืองพิษณุโลกตลอดไป

วิทย์นิวเคลียร์

โกส่ายพันธุะสิงตางบว

รูปที่ 3 โกส่ายพันธุะสิงตางบว